

Date: 15th August-2026

**RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA GENDER TENGLIKNI
TA'MINLASH MASALALARI**

Valiyeva Parizoda Dilshod qizi

Nizomiy nomidagi O'zMPU Tarix fakulteti

“Milliy g'oya, ma'naviyat asoslari va huquq ta'limi” yo'nalishi 1-bosqich talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada raqamli transformatsiya jarayonlari sharoitida gender tenglikni ta'minlash masalalari tahlil etiladi. Hozirda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi jamiyat hayotining barcha sohalariga chuqur kirib borib, yangi imkoniyatlar bilan bir qatorda muayyan muammolarni ham yuzaga keltirmoqda. Raqamli muhitda ayollar va erkaklar o'rtasidagi imkoniyatlar tafovuti, raqamli savodxonlik darajasi hamda IT sohasidagi ishtirok masalalari dolzarb ahamiyatga ega. Maqolada gender tenglikni ta'minlashda ta'lim, bandlik va raqamli ko'nikmalarni rivojlantirishning o'rni yoritiladi. Ayollarning raqamli iqtisodiyotdagi faolligini oshirish, ularning innovatsion jarayonlardagi ishtirokini kengaytirish orqali jamiyatda ijtimoiy tenglikni mustahkamlash yo'llari ko'rsatib beriladi.

Kalit so'zlar: raqamli transformatsiya, gender tenglik, raqamli iqtisodiyot, axborot texnologiyalari, raqamli savodxonlik, ayollar bandligi, IT sohasi, inklyuziv rivojlanish, ijtimoiy tenglik, innovatsiyalar.

Annotation: This article analyzes the issues of ensuring gender equality in the context of digital transformation. In today's rapidly evolving world, information and communication technologies are penetrating all spheres of society, creating not only new opportunities but also certain challenges. In particular, disparities in access to digital opportunities, differences in digital literacy levels and unequal participation in the IT sector between men and women have become pressing concerns. The article highlights the importance of education, employment and the development of digital skills in promoting gender equality. It also emphasized ways to strengthen social equality by increasing women's participation in the digital economy and expanding their involvement in innovative processes.

Keywords: digital transformation, gender equality, digital economy, information technology, digital literacy, women's employment, IT sector, inclusive development, social equality, innovative.

Аннотация: В статье анализируются вопросы обеспечения гендерного равенства в контексте процессов цифровой трансформации. Стремительное развитие информационно-коммуникационных технологий глубоко проникло во все сферы жизни общества, создав как новые возможности, так и специфические вызовы. Особую значимость имеют такие вопросы, как неравенство возможностей женщин и мужчин в цифровой среде, уровень цифровой грамотности и участие в ИТ-секторе. В статье подчеркивается роль образования, занятости и развития цифровых навыков в обеспечении гендерного равенства. Обозначаются пути укрепления социального равенства за счет повышения вовлеченности женщин в цифровую экономику и расширения их участия в инновационных процессах.

Date: 15th August-2026

Ключевые слова: цифровая трансформация, гендерное равенство, цифровая экономика, информационные технологии, цифровая грамотность, занятость женщин, ИТ-сектор, инклюзивное развитие, социальное равенство, инновации.

XXI asrda insoniyat taraqqiyoti yangi bosqichga ko'tarilib, raqamli transformatsiya jarayonlari jamiyat hayotining ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi iqtisodiyot, ta'lim, boshqaruv va ijtimoiy munosabatlarning tubdan o'zgarishiga olib kelmoqda. Bugungi kunda raqamli texnologiyalar nafaqat ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, balki inson kapitalini rivojlantirish, ijtimoiy farovonlikni ta'minlash va global integratsiyani kuchaytirishda muhim omil sifatida namoyon bo'lmoqda. Raqamli transformatsiya jarayonlari jamiyatda mavjud ijtimoiy tafovutlarni, xususan gender tengsizligini yangi shakllarda namoyon etishi bilan ham e'tiborga molikdir¹. Raqamli muhitga kirish imkoniyatlari, zamonaviy texnologiyalardan foydalanish darajasi, raqamli savodxonlik va innovatsion faoliyatda ishtirok etish imkoniyatlari erkaklar va ayollar o'rtasida bir xil darajada taqsimlanmagan. Natijada, ayrim hollarda raqamli taraqqiyot gender tafovutlarni kamaytirish o'rniga ularni yanada chuqurlashtirishi mumkin. Ayniqsa, ayollarning IT sohasi, startaplar va yuqori texnologiyali ishlab chiqarish tarmoqlaridagi ishtiroki nisbatan pastligi, ularning raqamli resurslardan to'laqonli foydalanish imkoniyatlarini cheklab qo'ymoqda. Bu esa individual rivojlanish, balki jamiyatning umumiy innovatsion salohiyatiga ham salbiy ta'sir ko'rsatadi. Chunki zamonaviy rivojlanish sharoitida inson kapitalining har tomonlama jalb etilishi barqaror iqtisodiy o'sishning asosiy shartlaridan biri hisoblanadi. Raqamli transformatsiya sharoitida gender tenglikni ta'minlash masalasi dolzarb ilmiy va amaliy ahamiyat kasb etadi². Bu jarayonda ayollar va erkaklar uchun teng imkoniyatlar yaratish, raqamli savodxonlikni keng ommalashtirish, ta'lim tizimida zamonaviy yondashuvlarni joriy etish hamda mehnat bozorida inklyuziv siyosat yuritish muhim o'rin tutadi. Gender tenglikni ta'minlash orqali nafaqat ijtimoiy adolatga erishish, balki raqamli iqtisodiyotning samaradorligini oshirish va innovatsion rivojlanishni jadallashtirish mumkin. Raqamli transformatsiya ayni damda jamiyat taraqqiyotining eng muhim yo'nalishlaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda. U texnologik yangilanish jarayonini, balki iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy sohalarda chuqur o'zgarishlarni ham o'z ichiga oladi. Raqamli transformatsiya orqali axborot almashinuvi tezlashadi, boshqaruv tizimlari takomillashadi hamda yangi iqtisodiy munosabatlar shakllanadi. Shu bilan birga, mazkur jarayon jamiyatning barcha qatlamlari uchun teng imkoniyatlar yaratish zaruratini ham kun tartibiga olib chiqadi³. Gender tenglik esa jamiyatda ayollar va erkaklar uchun teng huquq va imkoniyatlar yaratilishini anglatadi. Bu tushuncha faqat huquqiy tenglik bilan

¹ O'zbekiston Respublikasining "Xotin-qizlar va erkaklar uchun teng huquq hamda imkoniyatlar kafolatlari to'g'risida"gi Qonuni, 2019-yil 2-sentyabr, O'RQ-562-son.

² O'zbekiston iqtisodiyotida raqamli transformatsiya va uning rivojlanishiga ta'siri // Journal of Universal Science Research. – 2024. – T. 2, № 11. 231–234-betlar.

³ UN Women. Placing Gender Equality at the Heart of the Global Digital Compact: Taking Forward the Recommendations of the Sixty-Seventh Session of the Commission on the Status of Women. – New York: UN-Women, 2024. – 34 p. – P. 10, 16-17.

Date: 15th August-2026

cheklanmay, balki ta'lim olish, kasb tanlash, mehnat faoliyatida ishtirok etish va ijtimoiy hayotda o'z o'rnini topish kabi jihatlarni ham qamrab oladi. Zamonaviy jamiyatda gender tenglik barqaror rivojlanishning muhim shartlaridan biri sifatida qaraladi. Raqamli transformatsiya va gender tenglik tushunchalari o'zaro bog'liqdir. Chunki raqamli texnologiyalar rivoji yangi imkoniyatlar yaratish bilan birga, ulardan foydalanishda mavjud tengsizliklarni ham yuzaga chiqaradi. Masalan, raqamli qurilmalardan foydalanish, internetga ulanish imkoniyati va raqamli ko'nikmalarning yetarli emasligi ayrim ijtimoiy guruhlar, asosan, ayollar uchun cheklov bo'lib xizmat qilishi mumkin. So'ngra, ular raqamli iqtisodiyotning to'laqonli ishtirokchisiga aylana olmaydi. Gender stereotiplari ham raqamli sohada ayollarning faolligini pasaytiruvchi omillardan biri hisoblanadi. IT sohasini ko'proq erkaklar faoliyat yuritadigan yo'nalish sifatida qabul qilinishi, xotin-qizlarning texnik fanlarga qiziqishini kamaytirishi mumkin⁴. Bu esa uzoq muddatda raqamli iqtisodiyotda gender nomutanosiblikning saqlanib qolishiga olib keladi. Shu sababdan ham bu davrda gender yondashuvni hisobga olish muhim ahamiyatga egadir. Bu teng imkoniyatlar yaratish, balki jamiyatning barcha a'zolarini raqamli rivojlanish jarayonlariga jalb etish orqali umumiy taraqqiyotni ta'minlashga xizmat qiladi. Gender tenglikni ta'minlash orqali raqamli transformatsiyaning ijobiy natijalari yanada kengroq va barqaror bo'lishi mumkin. Raqamli transformatsiya jarayonlari keng imkoniyatlar yaratishiga qaramay, ushbu jarayonda gender tenglikni ta'minlash bilan bog'liq qator muammolar saqlanib qolmoqda. Eng avvalo, raqamli tafovut masalasi dolzarb bo'lib, u ayollar va erkaklar o'rtasida texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlarining teng emasligida namoyon bo'ladi. Ayniqsa, qishloq hududlarida yashovchilar uchun internetga ulanish, zamonaviy qurilmalardan foydalanish va raqamli xizmatlardan samarali foydalanish imkoniyatlari cheklangan bo'lishi mumkin. Raqamli savodxonlik darajasining pastligi ham gender tenglikni ta'minlashga to'sqinlik qiluvchi muhim omillardan biridir. Ko'plab ayollar zamonaviy texnologiyalardan foydalanish bo'yicha yetarli bilim va ko'nikmalarga ega emasligi sababli, raqamli iqtisodiyotda faol ishtirok eta olmaydi. Bu ularning mehnat bozoridagi raqobatbardoshligini pasaytiradi hamda iqtisodiy mustaqilligini cheklaydi. Bundan tashqari, IT sohasi va innovatsion faoliyatda ayollarning ulushi nisbatan pastligi ham muhim muammolardan hisoblanadi. Texnik va muhandislik yo'nalishlarida ta'lim olayotgan qizlar sonining kamligi, mavjud stereotiplar va ijtimoiy qarashlar bilan bog'liq holda shakllanmoqda. Buning oqibatida, yuqori daromad keltiruvchi va istiqbolli kasblarda ayollar ishtiroki cheklangan bo'lib qolmoqda. Raqamli makonda xavfsizlik masalalari ham alohida e'tibor talab qiladi. Kiber zo'ravonlik, onlayn tahdidlar va shaxsiy ma'lumotlarning himoya qilinmasligi ayollarning raqamli platformalardagi faolligini pasaytirishi mumkin. Bu holat ularning ijtimoiy tarmoqlar, onlayn ta'lim va masofaviy ish imkoniyatlaridan to'liq foydalanishiga to'sqinlik qiladi. Ayrim davlatlarda gender tenglikni ta'minlashga qaratilgan dasturlar va tashabbuslar ijobiy natijalar bermiqda. Ayollar uchun bepul raqamli savodxonlik kurslarini tashkil etish, IT sohasida ularning ishtirokini qo'llab-quvvatlash, startaplar uchun grantlar ajratish kabi chora-tadbirlar muhim

⁴ UN Women, UN DESA. Progress on the Sustainable Development Goals: The Gender Snapshot 2024. – New York, 2024. [Elektron resurs]. URL: <https://www.unwomen.org/en/resources/gender-snapshot>

Date: 15th August-2026

hisoblanadi. Ta'lim tizimida xotin-qizlarning texnik fanlarga qiziqishini oshirish, gender stereotiplarini bartaraf etish va inklyuziv siyosat yuritish orqali muammolarni kamaytirish mumkin. Raqamli transformatsiya sharoitida gender tenglikni ta'minlash murakkab va ko'p qirrali jarayon bo'lib, u tizimli yondashuvni talab etadi. Mavjud muammolarni bartaraf etish uchun davlat, jamiyat va xususiy sektor hamkorligida kompleks choralar ko'rilishi zarur. Gender tenglikni ta'minlash uchun kompleks va tizimli yondashuv zarur. Avvalambor, ayollar va erkaklar uchun raqamli texnologiyalardan teng foydalanish imkoniyatlarini yaratish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lishi lozim. Bu borada raqamli infratuzilmani rivojlantirish, ayniqsa, chekka hududlarda internet tarmog'iga keng qamrovli ulanishni ta'minlash muhimdir. Chunki zamonaviy texnologiyalardan foydalanish imkoniyati teng bo'lmagan sharoitda gender tenglikka erishish qiyinlashadi, raqamli savodxonlikni oshirish gender tenglikni ta'minlashning asosiy omillaridan biridir. Aholining raqamli ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan bepul o'quv dasturlarini kengaytirish, qisqa muddatli kurslar va treninglarni tashkil etish muhim hisoblanadi, bu nafaqat ularning bilim darajasini oshiradi, balki mehnat bozorida raqobatbardoshligini ham kuchaytiradi. Ta'lim tizimida gender yondashuvni kuchaytirish ham alohida e'tiborni talab etadi. Xotin-qizlarning texnik va IT yo'nalishlariga qiziqishini oshirish, ularni dasturlash, sun'iy intellekt va innovatsion faoliyatga jalb etish orqali kelajakda yuqori malakali mutaxassislar safini kengaytirish mumkin⁵. Ta'lim jarayonida gender stereotiplarini bartaraf etish va teng imkoniyatlar muhitini yaratish muhimdir. Bandlik masalasida ham inklyuziv siyosat yuritish zarur. Ayollarning masofaviy ish, frilans va raqamli platformalar orqali daromad topish imkoniyatlarini kengaytirish ularning iqtisodiy faolligini oshiradi. Bu esa o'z navbatida, jamiyatda ijtimoiy tenglikni mustahkamlashga xizmat qiladi. Xususiy sektor tomonidan ayollarni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan tashabbuslarni rag'batlantirish ham ijobiy natijalar beradi. Raqamli makonda xavfsizlikni ta'minlash muhim vazifalardan biridir⁶. Ayollarni kiberxavfsizlik bo'yicha xabardor qilish, onlayn zo'ravonlikka qarshi samarali mexanizmlarni joriy etish ularning raqamli muhitdagi faolligini oshiradi. Qonunchilik bazasini takomillashtirish orqali shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish va raqamli huquqlarni kafolatlash zarur. O'zbekiston tajribasiga nazar soladigan bo'lsak, so'nggi yillarda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish va gender tenglikni ta'minlashga qaratilgan qator islohotlar amalga oshirilmoqda. Raqamli texnologiyalarni keng joriy etish, ayollar bandligini oshirish, ularning tadbirkorlik faoliyatini qo'llab-quvvatlash hamda ta'lim tizimida zamonaviy yondashuvlarni joriy etish borasida muhim qadamlar tashlanmoqda. Bu esa kelgusida gender tenglikni ta'minlashda ijobiy natijalarga erishish uchun mustahkam zamin yaratadi. Raqamli transformatsiya zamonaviy jamiyat taraqqiyotining asosiy harakatlantiruvchi omillaridan biri sifatida barcha sohalarga chuqur kirib borar ekan, u nafaqat yangi imkoniyatlar yaratadi, balki

⁵ Birlashgan Millatlar Tashkilotining Taraqqiyot dasturi (BMTTD/UNDP). O'zbekistonning raqamli iqtisodiyoti: sun'iy intellektdan foydalanish uchun raqamli asos yaratish. – Toshkent: UNDP, 2025. [Elektron resurs]. URL: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2025-05/uz_digital-economy-study_uz.pdf

⁶ Qurbonov Sh. M. Axborot texnologiyalari va raqamli iqtisodiyot. – Toshkent: Fan, 2020. – 85-97-betlar.

Date: 15th August-2026

mavjud ijtimoiy muammolarni yangicha shaklda namoyon etadi. Ushbu jarayonda gender tenglikni ta'minlash masalasi alohida e'tibor talab qiladi, raqamli rivojlanishning samaradorligi jamiyatning barcha qatlamlari, ayollar va erkaklarning teng darajada ishtirok etishiga bevosita bog'liqdir. Raqamli muhitda mavjud tafovutlar – texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari, raqamli savodxonlik darajasi va IT sohasidagi ishtirok bilan bog'liq nomutanosibliklar – gender tenglikka erishishda muhim to'siqlardan biridir. Ushbu muammolarni bartaraf etish tizimli va uzluksiz choralarni talab etadi. Ta'lim tizimini takomillashtirish, ayollarni zamonaviy kasblarga yo'naltirish, ularning raqamli ko'nikmalarini rivojlantirish hamda mehnat bozorida teng imkoniyatlar yaratish ustuvor vazifalardan biri sifatida qaralishi lozim. Gender tenglikni ta'minlash faqat ijtimoiy adolatni qaror toptirish bilangina cheklanmaydi. U iqtisodiy o'sishni jadallashtirish, innovatsion salohiyatni oshirish va barqaror rivojlanishga erishishning muhim omili sifatida ham namoyon bo'ladi. Ayollarning raqamli iqtisodiyotdagi faolligini oshirish orqali jamiyatning umumiy rivojlanish sur'atlarini sezilarli darajada oshirish mumkin. Umuman olganda, bu davrda gender tenglikni ta'minlash masalasi kompleks yondashuvni, samarali siyosat yuritishni va keng jamoatchilik ishtirokini talab etadi. Bu yo'nalishda amalga oshirilayotgan izchil islohotlar va amaliy chora-tadbirlar kelajakda inklyuziv, adolatli va barqaror jamiyatni shakllantirishga xizmat qiladi. Gender tenglikni ta'minlash raqamli taraqqiyotning ajralmas qismi sifatida qaralishi va e'tibor markazida bo'lishi zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasining "Xotin-qizlar va erkaklar uchun teng huquq hamda imkoniyatlar kafolatlari to'g'risida"gi Qonuni, 2019-yil 2-sentyabr, O'RQ-562-son.
2. O'zbekiston iqtisodiyotida raqamli transformatsiya va uning rivojlanishiga ta'siri // Journal of Universal Science Research. – 2024. – T. 2, № 11. 231–234-betlar.
3. Birlashgan Millatlar Tashkilotining Taraqqiyot dasturi (BMTTD/UNDP). O'zbekistonning raqamli iqtisodiyoti: sun'iy intellektdan foydalanish uchun raqamli asos yaratish. – Toshkent: UNDP, 2025. [Elektron resurs]. URL: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2025-05/uz_digital-economy-study_uz.pdf
4. Qurbonov Sh. M. Axborot texnologiyalari va raqamli iqtisodiyot. – Toshkent: Fan, 2020. – 85-97-betlar.